

متن پرسش

به نام خدا سلام و ادب: بنده متوجه هستم انسان ها مختار هستند و راه هدایت و ضلالت در مقابل آن ها مشخص است که یا شکرگذارند و یا کافر، یا راه هدایت را انتخاب می کنند یا راه ضلالت را، اما سوال بنده این است چرا یک فرد راه هدایت را انتخاب می کند و یکی راه ضلالت را؟ مگر نه اینکه معیار برتری افراد همین انتخاب هاست، پس باید علت این انتخاب ها درباره همه ی انسان ها در نسبت یکسانی باشد تا عدالت جاری شود، یعنی اگر بر فرض همه ی انسان ها شرایط کاملاً یکسان در مقابل گناه از هر لحاظ را تجربه کنند، نسبت همه آن ها به گناه یکسان خواهد بود، همه به یک اندازه وسوسه خواهند شد و همه به یک اندازه به آن محبت یا تنفر خواهند داشت، در این صورت اگر انتخاب ها متفاوت باشد، معیار عادلانه برای برتری خواهد بود، چون انتخاب آن ها به عوامل بیرونی مربوط نبوده و عوامل بیرونی همگی یکسان بوده اند بلکه به عاملی درون خود انسان باز می گردد، حال باید بپرسیم این علت اصلی تفاوت انتخاب ها چیست؟ اگر در قیامت در مقابل فرد گنهکار فردی را بیاورند که در شرایط او بوده و گناه نکرده، این سوال هست که چرا اولی گناه کرده و دومی گناه نکرده؟ علت گناه گروه گنهکار چیست؟ آیا محبت به گناه است؟ آیا ضعف در مقابل وسوسه ی گناه است؟ آیا سوء اراده است؟ و... حال، علت همه این ها چیست؟ آیا خانواده است؟ آیا محیط است؟ آیا وراثت است؟ آیا فضل و عدم فضل خداست؟ و یا امر دیگر است؟ آن علت اصلی چیست؟ این امر که علت گناه یا عدم گناه است، آیا اختیاری است یا غیر اختیاری؟ اگر غیر اختیاری است که قطعاً ملاک امتیاز بخشی به انسان ها نخواهد بود و اگر اختیاری است، دقیقاً آن چیست؟ آیا از جانب خداست؟ که اگر از جانب خداست پس بازهم اختیاری نیست و اگر کاملاً اختیاری و غیر موهبتی است، مگر بنده از خود چیزی دارد که نسبت متفاوتی با خدا را ایجاد کند و علت انتخاب او شود...؟ و اگر با توجه به عدالت الهی آن علت اصلی، برخاسته از خود انسان و جدای از خدا و عوامل بیرونی دیگر باشد، واقعا آن علت چیست؟ آن علتی که بنده می تواند بدون کمک خداوند ایجاد کند و همان، ملاک برتری یا عدم برتری او شود چیست؟ آن علت چیست که مرا گنهکار یا زاهد می کند؟ آن علت چیست که من انسان با آگاهی بیشتر نسبت به آن دقت کرده و مراقب باشم مرا به ورطه ی نابودی نکشاند؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: انسان ذاتاً مختار است و این حالت را هرکس در خود احساس می کند و علت انتخاب های متفاوت انسان ها به جهت نسبتی است که هر کس با خودش برقرار کرده و تعریفی

که از خودش متصور است و پیامبران خدا آمدند تا او را که موجود مختاری است، متذکر شوند در انتخاب‌های خود متوجه ابعاد متعالی‌اش باشد و به همین جهت قرآن می‌فرماید: «وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا* فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا». موفق باشید